

DESATORO PRE RIADITEĽOV A PEDAGÓGOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL

Vzdelávanie detí cudzincov
v podmienkach Slovenskej republiky

Deti cudzincov sú jednou zo skupín žiakov, ktoré **majú špecifické výchovno-vzdelávacie potreby**, hoci ich súčasná platná legislatíva do tejto skupiny nezaraduje. Pri vstupe do vzdelávacieho systému a samozrejme aj počas neho je potrebný individuálny a citlivý prístup k ich vzdelávaniu. Deti cudzincov väčšinou **neovládajú slovenský jazyk** a majú ďalšie špecifické **potreby súvisiace s adaptáciou na nové prostredie či vyplývajúce z kultúrnych špecifik**.

Cieľom tejto príručky je poskytnúť riaditeľom a pedagogickým pracovníkom základných a stredných škôl prehľad platnej legislatívy v oblasti vzdelávania detí cudzincov s dôrazom na ich špecifické postavenie.

K problémovým oblastiam, ktoré iba čiastočne rieši legislatíva, patrí prijímanie detí do škôl, zaradovanie do ročníka, proces samotnej výučby, hodnotenie detí a výučba slovenského jazyka. Veľkú úlohu v celom procese hrá aj samotné prijatie dieťaťa do kolektívu zo strany spolužiakov a pedagógov a komunikácia a úzka spolupráca s rodičmi. Podľa Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2020 – 2024 by Vláda SR mala zaradiť **nedostatočné ovládanie vyučovacieho jazyka školy medzi kritériá špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb** a zároveň zabezpečiť týmto žiakom dostatočnú podporu.

1 Školský zákon upravuje určité špecifiká vzdelávania detí cudzincov (§ 146).
Inak sa deťom cudzincov poskytuje výchova a vzdelávanie, ubytovanie a stravovanie v školách podľa tohto zákona **za tých istých podmienok ako občanom SR.**

2 Na účely Školského zákona cudzinci sú deti

- a) osôb, ktoré sú občanmi iného štátu/osôb bez štátnej príslušnosti/s povoleným pobytom na území SR,
- b) žiadateľov o udelenie azylu na území SR,
- c) Slovákov žijúcich v zahraničí,
- d) ako žiadatelia o udelenie azylu,
- e) cudzinci, ktorí sa nachádzajú na území SR bez sprievodu zákonného zástupcu.

3 Deťom cudzincov, navštevujúcim základnú alebo strednú školu na území SR, spravidla udelila cudzinecká polícia niektorý z pobytov podľa **Zákona o pobyte cudzincov**. Najčastejším typom pobytu pre žiakov základných škôl je **prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny** a v prípade žiakov stredných škôl aj **prechodný pobyt na účel štúdia**. Udelený pobyt oprávňuje dieťa zdržiavať sa na území SR a študovať na základnej alebo strednej škole.

Škola, ktorej žiakom je dieťa cudzinca s udeleným prechodným pobytom na účel štúdia je povinná do troch pracovných dní písomne oznámiť príslušnej cudzineckej polícii začatie štúdia, prerušenie štúdia, zanechanie štúdia, vylúčenie zo štúdia, alebo skončenie štúdia tohto žiaka.

V školskom roku 2019/2020 študovalo **na základných školách** na území SR celkovo **3 423** cudzincov, z toho najviac v Bratislavskom samosprávnom kraji, **na stredných školách** študovalo spolu **1 790** cudzincov z toho najviac taktiež v Bratislavskom kraji. **Každé dieťa cudzinca zdržiavajúce sa na území SR musí byť zdravotne poistené.**

Ak spadá do rozsahu verejného zdravotného poistenia podľa Zákona o zdravotnom poistení (§ 3), tak je zo zákona povinne **verejne zdravotne poistené** (napr. všetky deti s trvalým pobytom, v prípade prechodného pobytu napr. Slovák žijúci v zahraničí, dieťa do 18 rokov, ktoré má verejne zdravotne poisteného na území SR aspoň jedného zákonného zástupcu, azylant). Ak nemá povinné verejné zdravotné poistenie, tak musí mať uzavreté **komerčné poistenie** liečebných nákladov na území SR. Deti cudzincov s udeleným prechodným pobytom na účel štúdia na strednej škole môžu podľa Zákona o službách zamestnanosti (§ 23a ods.1, písmeno e) pracovať maximálne 10 hodín týždenne (alebo tomu zodpovedajúci počet za rok).

4 Povinná školská dochádzka sa vzťahuje aj na deti cudzincov, preto sú školy povinné tieto deti prijať a vytvoriť im vhodné podmienky na vzdelávanie. Školský zákon ustanovuje, že žiak plní **povinnú školskú dochádzku v základnej škole v školskom obvode**, v ktorom má trvalé bydlisko (tzv. spádová škola). Ak má dieťa cudzinca v SR udelený **iba prechodný pobyt, určuje spádovú školu Okresný úrad v sídle kraja**. Aj deti cudzincov môžu plniť povinnú školskú dochádzku v základnej škole mimo školského obvodu, v ktorom majú bydlisko, so súhlasom riaditeľa základnej školy, do ktorej sa hlásia.

5 Deti cudzincov zaraďuje **do príslušného ročníka riaditeľ školy po zistení úrovne ich doterajšieho vzdelania a ovládania štátneho jazyka**. Z dôvodu nedostatočného ovládania štátneho jazyka možno dieťa podmienene zaradiť do príslušného ročníka podľa veku, a to najviac na jeden školský rok.

Pre fyzické osoby, ktoré nespádajú do povinnej školskej dochádzky a **nezískali nižšie stredné vzdelanie**, môže **základná alebo stredná škola** organizovať vzdelávanie na získanie tohto stupňa vzdelania, ktoré sa končí komisionálnou skúškou zo všetkých vyučovacích predmetov okrem vyučovacích predmetov s výchovným zameraním. Po úspešnom vykonaní **komisionálnej skúšky** vydá škola fyzickej osobe vysvedčenie s doložkou, na ktorej sa uvedie získaný stupeň vzdelania.

Okrem základnej školy môže dieťa plniť **povinnú školskú dochádzku aj na strednej škole**. Podmienkou prijatia na strednú školu je získanie nižšieho stredného vzdelania a úspešné prijímacie skúšky.

6 **Akademické uznávanie dokladov o vzdelaní a stupňa vzdelania**

V prípade plnenia si povinnej školskej dochádzky na škole v zahraničí o uznaní ročníka, resp. polroka rozhoduje **riaditeľ kmeňovej školy** v SR.

O uznaní dokladu o vzdelaní (vysvedčenie o maturitnej skúške, vysvedčenie o záverečnej skúške a vysvedčenie s doložkou), vydaného uznanou základnou alebo strednou školou v inom členskom štáte alebo v treťom štáte rozhoduje **okresný úrad v sídle kraja** po porovnaní obsahu a rozsahu absolvovaného vzdelávania žiadateľa s obsahom a rozsahom vzdelávania, ktorý sa podľa štátneho vzdelávacieho programu vyžaduje v SR.

Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní (SUDV), prevádza udelené klasifikačné známky v zahraničí do slovenskej klasifikačnej stupnice (pre potreby riaditeľa školy, k prijímaciemu konaniu a pod.) Stanovisko SUDV s prevodom známok nie je uznaním predmetov alebo ročníka alebo uznaním dokladu o ukončenom základnom alebo stredoškolskom vzdelaní.

- 7 Pre deti cudzincov sa na odstránenie jazykových bariér organizujú **základné a rozširujúce jazykové kurzy štátneho jazyka**, ktoré organizačne a finančne zabezpečuje Okresný úrad v sídle kraja v spolupráci s orgánmi územnej samosprávy. V prípade potreby je možné kurzy pre deti cudzincov opakovať. Štátny pedagogický ústav má na internetovej stránke zverejnené **Metodické odporúčania, učebný plán pre jazykový kurz a Kurikulum slovenských reálií pre deti cudzincov**.

8 **Hodnotenie detí cudzincov na základnej škole** upravuje Metodický pokyn č. 22/2011 (čl. 11), ktorý všeobecne stanovuje pravidlá na hodnotenie žiaka po prestupe na školu s iným vyučovacím jazykom (vrátane cudzincov). Metodický pokyn **neumožňuje žiaka neklasifikovať** z dôvodu jeho nedostatočnej znalosti vyučovacieho jazyka.

Žiak prvého ročníka základnej školy, ktorého materinský jazyk je iný ako vyučovací jazyk navštevovanej základnej školy, sa hodnotí z vyučovacieho jazyka s prihliadnutím na úroveň prospechu z ostatných predmetov.

Po prestupe žiaka druhého až deviateho ročníka do školy s iným vyučovacím jazykom sa počas dvoch hodnotiacich období hodnotí najmenej takou úrovňou prospechu, ktorá zodpovedá prospechu z vyučovacieho jazyka na poslednom vysvedčení.

Po uplynutí dvoch hodnotiacich období od prestupu žiaka do školy s iným vyučovacím jazykom sa uplatňujú v ďalších dvoch hodnotiacich obdobiach z vyučovacieho jazyka miernejšie kritériá.

Pri hodnotení žiaka v prvom školskom roku a druhom školskom roku od prestupu žiaka do školy s iným vyučovacím jazykom, sa hodnotia jeho vecné vedomosti a nie úroveň jeho jazykovej správnosti.

9 **Ďalšie užitočné informácie:**

- Vzdelávanie detí cudzincov – informácie na stránke Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
- Vzdelávanie detí cudzincov spadá na MŠVVaŠ SR pod Regionálne školstvo, Sekcia národnostného a inkluzívneho vzdelávania
- Štátny pedagogický ústav – metodické odporúčania a materiály
- Metodicko – pedagogické centrum – vzdelávacie programy a materiály
- Studia Academica Slovaca - centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk
- Centrum vedecko – technických informácií SR - štatistiky

Publikácie, odporúčania, materiály v SR:

- Vzdelávanie detí cudzincov na Slovensku – príklady dobrej praxe
- Vzdelávanie detí cudzincov na Slovensku: potreby a riešenia
- Studia Academica Slovaca - publikácie
- Vzdelávanie detí cudzincov v čase korony

V Česku sú deti a žiaci s odlišným materinským jazykom zaradené medzi deti a žiakov so **špeciálnymi vzdelávacími potrebami s čím sú spojené rôzne nárokové podporné opatrenia** (napr. asistent pedagóga, hodiny českého jazyka ako druhého jazyka navyše).

- [META, o.p.s. – Metodické a výukové materiály](#)
- [META, o.p.s. – Inkluzivní škola](#)
- [Desatero pro pedagogy a pro ředitele](#)
- [Integračné centrum Praha – publikácie a materiály](#)

AUTORKY

Marginal

Dáša Vranka Knošková

Viera Orichová

MARGINAL